

Vámszakemberek közös képzése az Európai Unióban

Joint training of customs officials in the European Union

Bakai Kristóf Péter

Dr. PhD, vámszakmai és nemzetközi
elnökhelyettes, pénzügyőr
dandártábornok
Nemzeti Adó- és Vámhivatal
bakai.kristof@nav.gov.hu

Dézi Zsolt

Dr. PhD, képzési szakértő, pénzügyőr
alezredes
Nemzeti- Adó és Vámhivatal,
Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet
dezi.zsolt@nav.gov.hu

Szabó Andrea

Dr. PhD, tanszékvezető, egyetemi
docens, pénzügyőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
szabo.andrea@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja, hogy bemutasson egy olyan – jelenleg szakértői csoportként működő – megoldást, amelynek küldetése, hogy az unió keleti és délkeleti külső határán támogassa a vámhatóságok szakembereinek tevékenységét. Támogatólag jelenik meg a kockázatkezelés, a vámellenőrzések, az eszközök és azok beszerzése, a különböző tematikájú képzések, a teljesítménymérés és értékelés, továbbá a határőrizeti szervekkel történő együttműködés területén. A szakértői csoport horderejét tovább fokozza, hogy a vámunió irányításának reformját elemző írásokban időről-időre felmerül a jelentősége.

Módszertan: A szekunderkutatás során a releváns szakirodalmi forráselemzés mellett megvizsgáltuk az uniós dokumentumokat, amelyek a szakértői csoport létrehozásához vagy a projektidőszakokban végzett tevékenységéhez kapcsolódnak. Az összehasonlító elemzésbe bevontunk olyan más, a rendészeti szervek területén értelmezhető képzést folytató szervezeteket, amelyek tevékenysége sok esetben mutat hasonlóságot, így például a képzés témaköreit, vagy a részt vevő országokat illetően.

Megállapítások: A kutatás során megállapítást nyert, hogy a rendészeti képzés területén kifejezetten megfér egymás mellett több olyan szervezet is, amelyek ugyan mutatnak hasonló vonásokat, de a témaköröket, a képzésben érintett hivatásrendeket vagy tagországokat érintően eltéréseket is. Az egyes szervezetek közt sokkal inkább az együttműködés, az együtt gondolkodás az, ami eredményre vezet.

Érték: A kutatásban rejlő érték egyrészt a vámszempon্তু megközelítés, amely a tanulmány olvasása során végig érzékelhető, másrészt a cikk hiánypótló volta, harmadrészt a rendészeti jellegű képzésben érintett szervezetekkel történő összehasonlítás.

Kulcsszavak: vámunió, vámegyüttműködés, vámszakmai képzés, CELBET

Abstract

Aim: The aim of the study is to present a solution, currently operating as a group of experts, with the mission to support the activities of customs professionals at the EU's eastern and south-eastern external land borders. The experts group provide support in the areas of risk management, customs controls, equipment and procurement, training on different topics, performance measurement and evaluation, and cooperation with other border services. The relevance of the expert group is further enhanced by the fact that it is occasionally mentioned in publications analysing the reform package of the Customs Union.

Methodology: In addition to the analysis of the relevant literature, the secondary research has examined EU documents related to the creation of the expert group or its activities during the project periods. The comparative analysis included other organisations providing training in the field of law enforcement whose activities are in many cases similar, for example in terms of the subjects of training or the countries involved.

Findings: The research has shown that there are several organisations in the field of law enforcement training which, although they have similarities, also have differences in terms of the subjects covered, the professions involved and the countries in which they operate. It is rather the cooperation and joint thinking between the different organisations that leads to results.

Value: The value of the research lies in the customs approach, which is evident throughout the study, the gap filling nature of the article and the comparison with other organisations involved in law enforcement training.

Keywords: customs union, customs cooperation, customs training, CELBET

Bevezetés

A vámhatóságok tevékenységét illetően számos kihívás a biztonság gazdasági dimenziójára hat, míg mások annak politikai, társadalmi és környezeti elemében is befolyást gyakorolnak. Az erőforrások korlátozott jellege, azok egyenetlen

eloszlása, fejlettségbeli eltérések, a különböző válságok, fegyveres konfliktusok, de a technológiák rohamos fejlődése, a szervezett bűnözés, az új biztonsági kockázatok és fenyegetések körében említett jelenségek, vagy olyan események, mint például a Brexit, a menekültválságok, vagy egy járvány terjedése, az EU szomszédságában folyó háború, mind kihívások elé állítja társadalmainkat. Ezek kezelése elengedhetetlenné teszi a fokozott európai vámügyi együttműködést, egyúttal pedig a kereskedelmi közösséggel való párbeszédre szólítanak fel (Csaba, Dézsi & Szabó, 2020).

A vámhatóságok szakszerű és jogszerű tevékenysége nem csak a kereskedelmi ellátóláncok működésben tartása, de azok biztonsága terén is elengedhetetlenül fontos. Az Európai Unió tagállamaiban a közös vámterületen, harmonizált vámszabályok alkalmazása mellett, lényegét tekintve azonos szakmai elvárásokat teljesítő szakemberek végzik e fontos tevékenységet. A hatékony külkereskedelem, annak olcsó, biztonságos és fenntartható működése jelentős mértékben múlik azon, hogy sikerül-e felkészült, színvonalas és alkalmazásra kész tudással rendelkező szakembereket felkészíteni, őket a pályára irányítani és ott megtartani. A vámszakmát reprezentáló szervezetek sokszínűek, a szakemberek szakmai felkészítését szolgáló belső képzések és a felsőoktatás területén megjelenő képzési programok is legalább ilyen sokszínűek (Szabó, 2015; 2016; 2017; 2018). Épp ezért volt hiánypótló a felsőoktatási programok tartalmi és minőségi kritériumok alapján megvalósuló értékelése az elmúlt években (Csaba, Dézsi & Szabó 2020; Szabó & Hájjer, 2021).

Fentiek alapján is jól kirajzolódik, hogy az Európai Unió és az abban élő polgárok érdekeinek, biztonságának védelme egyre komplexebb feladattá válik. Miközben a jogszerűen működő gazdasági szereplők és a kereskedelem elősegítése a cél, biztosítani kell a közterhek maradéktalan beszedését, és az ott élők biztonságát fenyegető jelenségek felismerését, kiszűrését, illetve az azok hátterében álló személyek vagy szervezetek elleni fellépést. A kialakult helyzet folyamatosan magas színvonalú munkavégzésre képes, összekapcsolt, mozgékony (mobil) és a jövő kihívásaira válaszolni tudó, európai vámügyi szakembereket igényel.

A CELBET¹

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) nemzetközi vámegyüttműködési céljai között a szervezet megalakulása óta kiemelkedő helyet foglalt

1 Customs Eastern and South-Eastern Land Border Expert Team: Keleti és Délkeleti Szárazföldi Vámhatárok Szakértői Csoport.

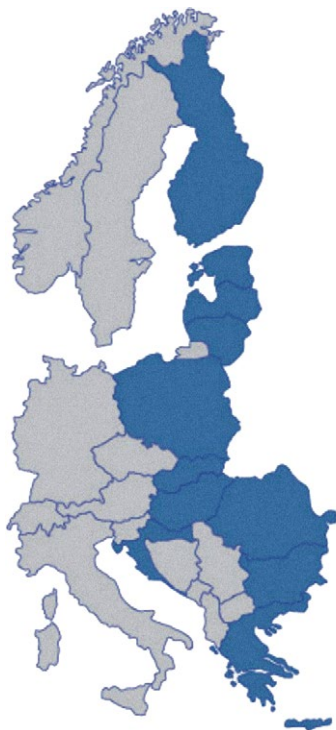
el a vámhatárok védelme és az ezzel kapcsolatos tagállamok közötti, illetve az Európai Közösségeknek és a tagállamoknak nem EU-tagállamokkal (úgynevezett harmadik országokkal) történő együttműködése. A magyar vámhatóság az Európai Unió különböző fórumain megjelenő összes olyan kezdeményezésben aktív szerepet vállalt, esetenként maga is kezdeményezőként lépett fel, amelyek a külső vámhatárokkal kapcsolatos koordinációs, támogatási, együttműködési feladatokat célozták.

„*Intenzív együttműködés és networking által biztosítani a vámellenőrzés legmagasabb színvonalát az Európai Unió külső szárazföldi határain, védelmi garancia nyújtása az egész Európai Unió számára*” (Bakai, 2022) – olvashatjuk a CELBET első programidőszakának értékelő dokumentumában, de nézzük, hogy mi is ez a szervezet.

A CELBET a Customs 2020 program ([URL1](#)) egyik új programeszköze volt. Az együttműködés szorosabb, intenzívebb formáját jelentette, amely a résztvevők formális elköteleződésén alapult (Grant Agreement aláírása), a szakértelem és emberi erőforrások közös használatával, más programeszközökhöz képest nagyobb arányú európai uniós társfinanszírozással segítette a konkrét célok megvalósítását. Az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) az új program meghirdetését követően saját tervezése szerint kívánta életre hívni a szakértői csoportokat ([URL2](#)). Azonban az Európai Unió keleti határainak menedzsmentjéről szóló narvai workshop eredményeit alapul véve az észti vámigazgatás a 2016. májusi pozsonyi Club meetingen² bejelentette, hogy élni kíván ezen programeszközzel, és a külső szárazföldi határokkal kapcsolatos kérdések áttekintésére egy szakértői csoport felállítását kezdeményezi. A magyar vámigazgatás – még az ülésen felszólalva – támogatásáról biztosította az észti kezdeményezést és azóta is a CELBET aktív résztvevője (Bakai, 2022). A CELBET célja, hogy a benne részt vevő országok erősítsék és elmélyítsék együttműködésüket, és egységesebbé tegyék teljesítményüket az Európai Unió keleti és délkeleti külső vámhatárainak védelmét illetően hat fő témakörben: kockázatkezelés, vámellenőrzések, eszközök és beszerzés, képzés, teljesítménymérés és értékelés, együttműködés a határőrizeti szervekkel ([URL3](#)). A részt vevő országok: Észtország (támogatás koordinátora), Finnország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Szlovákia, Magyarország, Horvátország, Románia, Bulgária, Görögország.

2 A Club meeting: Meeting of Directors General for Customs of the EU Member States and Turkey, az EU tagállamai és Törökország vámfőigazgatóinak találkozója. Célja az EU és Törökország közötti vámunió ügyeinek informális áttekintése és megvitatása. Utolsó, 86. ülését 2019-ben tartotta Szófiában, Bulgáriában.

1. számú ábra
A CELBET tagállamai

Forrás: URL4.

A CELBET programidőszakai és a csoportok eredményei

A CELBET programidőszakait áttekintve az alábbiakat látjuk. A CELBET 1 (2016. szeptember – 2018. február vége; 18 hónap) főbb eredményei: összehangolt ellenőrzések a 174 külső szárazföldi határátkelőhelyen, célzott kockázatelemzési profilok, vámellenőrzési eszközök és berendezések feltérképezése, bevált gyakorlatok a felderítő eszközök határátkelőhelyeken való optimális használata érdekében, képzési tervek, vámtisztviselők kompetenciáinak azonosítása és pilot képzése, összehangolt mérések a határátkelőhelyeken és európai uniós szinten, párbeszéd a határátkelőhelyeken és a szomszédos országokban dolgozó vámhatóságokkal és határőrizeti szervekkel (Bakai, 2022).

A CELBET-en belül működő csoportok eredményeit, tevékenységét az alábbiakban foglaljuk össze.

A Kockázatkezelési Csoport minden CELBET tagállam számára elérhető állandó kockázati profilokat hozott létre. A kockázati mutatók a tagállamok által közösen összegyűjtött és megosztott kockázati információkon alapulnak.

A Határellenőrzési Csoport képzési anyagot dolgozott ki az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel (továbbiakban: Frontex) együtt a külső szárazföldi határátkelőhelyeken a határőrségek és a vámhatóságok közötti együttműködés erősítése céljából.

Az Eszközbeszerzési Csoport elkészítette a határátkelőhelyeken jelenleg alkalmazott ellenőrző és érzékelő berendezések leltárját. Az eszközelejtár alapján a csoport elvégezte a határátkelőhelyek helyzetének elemzését és kategóriákba sorolta az átkelőhelyeket. A csoport továbbá elemzést készített a közös beszerzési lehetőségekről, valamint ajánlásokat a finanszírozási lehetőségekről, elkészítette a minimális észlelési és teljesítménykritériumokat tartalmazó szakmai specifikációk modellkészletét, amellyel a beszerzési eljárásokat támogatathatják az automatikus rendszámfelismerő-rendszerek (ANPRS)³ szélesebb körű használata érdekében. A NAV az eszközbeszerzések témáját vizsgáló csoport vezetésével és további két csoportban – köztük a képzésiben – szakértői szinten történő részvétellel járul hozzá a CELBET 1 sikeréhez és a magyar érdekek érvényesítéséhez (Bakai, 2022).

A Képzési Csoport megvizsgálta a vámhatóságok egyes képzéseit, elemzést készített, és összefoglalta a CELBET tagállamok tapasztalatait. Erre alapozva meghatározták a szárazföldi határokon dolgozó vámtisztviselők képzési igényeit. Kidolgozták a közúti határátkelőhelyeken dolgozó vámtisztviselők kompetencia keretrendszerét az Európai Unió vámkompetencia keretrendszere alapján (European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union 2023; Csaba, Dézsi & Szabó 2020; Hájer & Szabó, 2021). A csoport közös képzési rendszer alapjául szolgáló képzési stratégiát, képzési koncepciót és képzési katalógust dolgozott ki, és végrehajtották az első pilot képzésüket is.

A CELBET 2 – 2018. áprilistól 24 hónapon keresztül – az előző projekt tapasztalataira és eredményeire építkezve működött.

A CELBET 2-nek három átfogó célkitűzése volt:

- 1) A CELBET 1-ben sikeres tevékenységeinek folytatása.
- 2) A határátkelőhelyek irányítási módszereire való fókuszálás, a bizonyítottan jó gyakorlatok megosztása a részt vevő tagállamok között.
- 3) A határátkelőhelyek olyan vezetőiből álló hálózatok létrehozása, akik a határátkelőhelyek mindennapi munkájának megszervezéséért felelős helyi parancsnokok vagy szakértők.

A hálózatépítés kulcsfontosságú feladat volt a CELBET 2-ben, a részt vevő tagállamok illetékesei felismerték ugyanis, hogy a közös eredmények eljuttatása

3 Automatic number-plate recognition system – Automatikus rendszámfelismerő rendszer.

az érintett átkelőhelyekre csak személyes jó kapcsolatok útján lehet elég hatékony. A határátkelőhelyek mindennapi munkájának megszervezéséért felelős vezetők bevonása közvetlen összeköttetést képezett a projekttevékenységek és a „terep” között, így mélyítette el az együttműködést a CELBET 2 tagországok határátkelőhelyeinek vám- és határrendészeti szervei között.

A Képzési Csoport a CELBET 2 során létrehozta a CELBET képzési felelősök hálózatát, felmérte a képzési szükségleteket és azonosította a vámellenőrzési területen meglévő szakmai tapasztalatot a tagországok körében. Képzéseket szervezett a röntgenképek elemzése, gépjárművek átvizsgálása, buszok átvizsgálása, vámellenőrzés menete, kockázatelemzés, vámrendészeti területen dolgozó munkatársak angol nyelvi készségének fejlesztése témakörben és közös Frontex–CELBET határőr-vámós képzési programot is indított.

Tekintettel arra, hogy a CELBET 1 és a CELBET 2 is szakértői csoport formában, projektszerűen működött, döntést kellett hozni a továbblépés, a CELBET 3 életre hívását illetően. A CELBET programok során végzett eddigi tevékenység rávilágított arra, hogy a külső határok ellenőrzésében való gyakorlati együttműködés nem kezelhető egy konkrét eredmény elérését követően befejeződő projektként, hanem állandó struktúra kialakítására van szükség. Indokoltnak látták más tagállamok bevonását és a projekt hatókörének kiterjesztését is, elsősorban a tengeri határok irányába, hiszen a vámhatárokon az Európai Unió vámterületére beáramló áruk legnagyobb része tengeri úton érkezett (URL5; Szabó & Takács 2019; Szabó, Bakai & Takács, 2021; Ţical & Grăjdeanu, 2020).

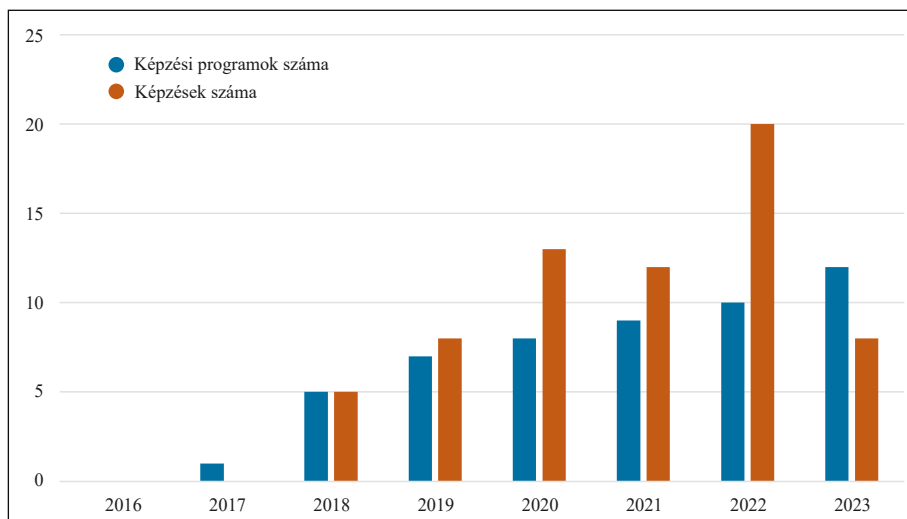
A CELBET 3 szakasza 2020. május 31-én indult hároméves időtartammal, amelyet azóta egy évvel meghosszabbítottak.

Az Együttműködési Csoport a tisztviselőcsere-programok terén fejtett ki nagyobb aktivitást, ezeken a CELBET 3 első félédejében összesen 20 vámtisztviselő vett részt. A vendégtisztek együtt dolgoztak a fogadó kollégákkal, és megosztották egymással tapasztalataikat, munkamódszereiket és felszereléseiket. A programból származó egyértelmű előny az a tudás és tapasztalatátadás, amely a CELBET fogadó ország vámellenőrzés-technológiai ismereteinek elsajátításában és a programban részt vevő vámtisztviselők hazájában történő hasznosításában érhető tetten.

A Képzési Csoport munkájára a CELBET 3 első időszaka alatt a COVID–19 által okozott pandémiás helyzet jelentősen rányomta a bélyegét, az oktatási tevékenységeket ennek megfelelően átalakították, így sok információ webinárium formájában jutott el a tisztviselőkhöz (2. számú ábra).

2. számú ábra

A CELBET képzési programok és a képzések számának alakulása

Forrás: A szerzők saját szerkesztése a NAV adatai alapján.

A magyar vámigazgatás szempontjából a CELBET sikeres program, lehetőséget adott arra, hogy a magyar vámigazgatás a szakmai álláspontját számos területen kifejtse, érvényesítse, a nemzetközi együttműködési tevékenységet a határvámellenőrzések terén is a műveleti együttműködések irányába tolja el. Továbbá lehetőséget biztosított arra is, hogy a magyar vámigazgatás a külső vámhatárokat ellenőrző más szervekhez viszonyítva is értékelni tudja szervezetét, felszereltségét és teljesítményét.

A magyar vámhatóság mellett más nemzeti hatóságok is egyetértettek abban, hogy a CELBET a lehetséges megoldásokon dolgozik azokon a területeken, ahol a vámigazgatások nem rendelkeznek elegendő erőforrással, mint például a kockázatkezelés (elsősorban a roncsolásmentes vizsgálatok terén), az ellenőrző berendezések hiánya. A CELBET emellett vizsgálta és vizsgálja az együttműködés lehetséges platformjait a társhatóságokkal, illetve uniós ügynökségekkel (Frontex, OLAF, Europol) is. A részt vevő vámigazgatások jelezték, hogy a projektet hatékonynak, eredményesnek és hasznosnak ítélték a nemzeti vám-tisztviselők számára. A részt vevő tagállamok egyértelműen kiálltak amellett, hogy a jelenlegi projekt-együttműködést állandó struktúrává bővítsék ([URL6](#)).

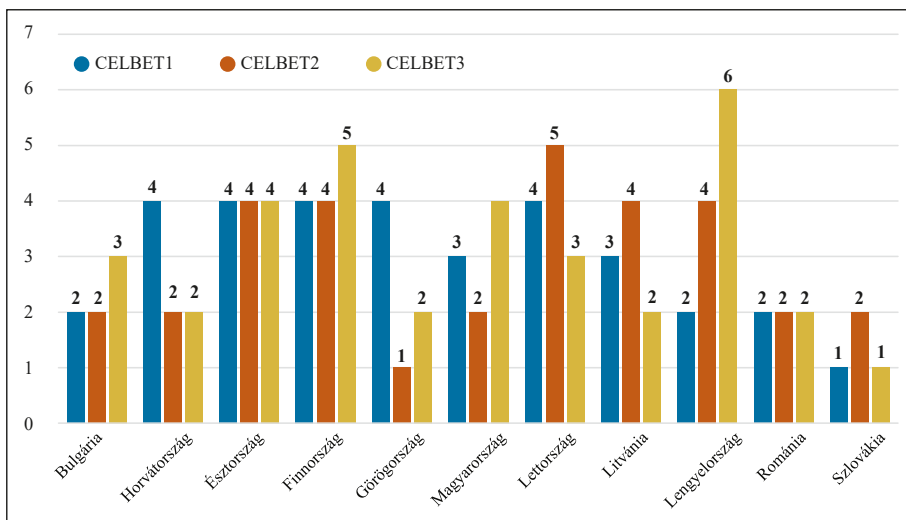
A 2023. május 17-én bemutatott európai uniós vámreform csomag – több igen ambiciózus terv mellett – magában foglalja az Európai Unió Vámhatóságának

létrehozását is, amely a közösség kizárólagos kompetenciájába tartozó vámigazgatási ügyekben koordinálná, támogatná a nemzeti vámhatóságokat. A tervek szerint ez az új szervezet magába olvasztja és tovább viszi a CELBET által kialakított együttműködési formákat, állandó struktúraként tovább működtetve azokat. Az is egyértelműnek látszik ugyanakkor, hogy ez a „puha együttműködési forma” fenntartása csak az egyik feladata lesz az új szervezetnek, amely igen komoly kompetenciákkal rendelkezik majd az EU váminformatikai rendszerei és a közös vámkockázat-elemzés terén is (URL7).

A magyar vámhatóság a CELBET működésének kezdetétől fogva jelentős humán és pénzügyi erőforrásokkal támogatta a közös feladatokat. Összehasonlítva a tagállamok CELBET projektidőszakok alatt közvetlenül a szakértői csoportba delegált humánerőforrását, az alábbi grafikon (3. számú ábra) rajzolódnak ki.

3. számú ábra

A szakértők és csoportvezetők létszáma országonként

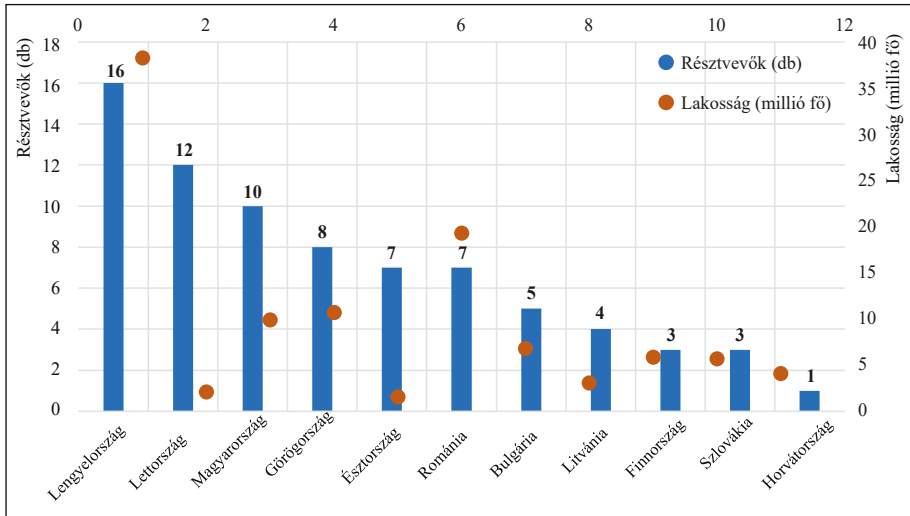

Forrás: A szerzők saját szerkesztése a NAV adatai alapján.

Kicsit mélyebben elemezve a CELBET 3 projektidőszak adatait egyértelműen látszik, hogy egyes államok elkötelezettebben vesznek részt a közös munkában (4. számú ábra).

4. számú ábra

CELBET 3 missziókban való részvétel tagállamonként a lakosságszámhoz viszonyítva

Forrás: A szerzők saját szerkesztése a NAV adatai alapján.

Ennek alapján a vámtisztviselők számához képest Észtország, Finnország, Litvánia és Magyarország kiemelkedően aktív szerepet vállal a CELBET 3-ban, míg Bulgária, Görögország, Horvátország, Románia „méretüknek” megfelelő szinten képviselteti magát.

Összehasonlító elemzés

Tanulmányunkban arra törekszünk, hogy megvizsgáljuk az európai szintéren megjelenő, a rendvédelem különböző szegmenseiben megjelenő – szakemberek képzésében érintett – platformokat.

Az EU Bűnüldözési Képzési Ügynöksége (European Union Agency for Law Enforcement Training; továbbiakban: CEPOL) általános célkitűzése egy európai szemléletmód kialakítása a legfőbb problémával szemben, azaz a bűnözés elleni küzdelem, a bűnmegelőzés, a jog és szabályozás fenntartása és a közbiztonság – különös tekintettel a fenti problémakörök – határon átnyúló dimenziójára. Közvetlen célkitűzés egyrészt megnövelni a technikai – fókuszálva a bűnözési területre – és vezetési ismereteket, másrészt erősíteni a tagállami rendőri erők közötti együttműködést és az együttműködés iránti elkötelezettséget (URL8).

A legtöbb CEPOL tevékenység a bűnözés területére összpontosít egy erős határon átnyúló dimenzióval. A Lisszaboni Szerződés, a CEPOL létrehozásáról szóló Tanácsi Határozat és a Hágai Program⁴ elsősorban a nemzetközi jelleget hangsúlyozza az együttműködés területén. Az említett dokumentumok nem tartalmaznak közvetlen utalást a rendőri együttműködés szükségességére a „nem határon átnyúló bűnözés” tekintetében (Boda, 2007; Szabó, 2012). A Stockholmi Program⁵ kevésbé egyértelmű ebben a kérdésben. A program bevezető fejezete ír ugyan az „európai közösségi rendészeti kultúra” (URL9) megvalósítását célzó képzések – elsősorban az EU vonatkozású témák – áttekintésének szükségességéről, a javasolt képzések tartalmát azonban a program szövege nem részletezi, eltekintve az együttműködés EU és nemzetközi vonatkozású aspektusaitól. A szöveg közvetlenül utal a CEPOL-ra: „a CEPOL és a FRONTEX⁶ kulcsszerepet kell, hogy játsszanak a rendészeti személyzet és a határőrök képzésében, különös tekintettel az európai dimenzióra” (URL9; Stauber & Schröder 2022).

A Közép-európai Rendőrakadémia (Mittleeuropäische Polizeiakademie – MEPA; továbbiakban: KERA) a közép-európai országok regionális rendészeti továbbképzési együttműködése. A képzési együttműködés 1992-től Austrian–Hungarian Police Academy (továbbiakban: AHAP) néven (Kiss, 2010a), utalva a résztvevő országokra, majd 1993 óta már KERA elnevezéssel működik.

Célja a közös továbbképzésekkel elősegíteni, támogatni a gyakorlati nemzetközi rendészeti együttműködést a szervezett és a határon átnyúló bűnözés elleni tevékenységben. Tagországai: Ausztria, Magyarország – mint alapítók –, Csehország, Németország, Svájc, Szlovákia és Szlovénia (URL10).

A 2001-ben aláírt Közös Nyilatkozatban foglaltaknak megfelelően a KERA támogatja a határon átlépő és nemzetközi rendőri együttműködést az alábbi tevékenységek biztosításával:

- 1) „a rendészeti feladatok ellátásához szükséges ismeretek, tapasztalatok, készségek átadása, bővítése és elmélyítése;
- 2) a jogi és szervezeti feltételek területére vonatkozó szakismeretek átadása, a gyakorlati lehetőségek, rendőri nyomozati módszerek és stratégiák közvetítése;
- 3) a társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális háttér ismeretek, valamint a nemzetközi bűnözés (különösen a szervezett bűnözés, a terrorizmus, a gazdasági és környezeti bűnözés) kiemelten veszélyes megjelenési formáinak összefüggéseivel kapcsolatos tapasztalatok átadása és

4 Hágai Program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban; OJ C 53, 3.3.2005.

5 A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa. Maga a program meghatározza az Európai Unió által a jog érvényesülésén, a szabadságon és biztonságon alapuló térségre vonatkozóan a 2011–2014 közötti időszakra megállapított prioritásokat.; OJ C 115, 4.5.2010..

6 Európai Unió Tagállami Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelő Európai Ügynökség/European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders

4) *személyes, bizalomépítő kapcsolatok kialakítása, valamint a megértési problémák és az előítéletek leépítése.*” (URL11).

A KERA különböző formákban kínál továbbképzési lehetőséget a részt vevő országok rendőrségei és határőrségei hivatásos állományú tagjai számára, akik elsősorban szervezett bűnözéssel, határon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos bűncselekmények nyomozásával foglalkozó, legalább ötéves szakmai gyakorlattal rendelkező, lehetőleg 40 év alatti, felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező, középvezetői szinten tevékenykedő vagy oda tervezett munkatársai, akik a nemzetközi gyakorlati együttműködésre alkalmasak, kommunikációs és kapcsolatteremtő készségük megfelelő (URL12).

A Frontex segíti, koordinálja az uniós országok és a schengeni társult országok külső határigazgatás terén végzett munkáját, valamint a határellenőrzés uniós szintű harmonizációját, ide nem értve a határokon zajló vámellenőrzéseket. Az ügynökség technikai segítséget és szakértői támogatást biztosítva megkönnyíti az egyes uniós országokban működő határigazgatási hatóságok közötti együttműködést. Az utóbbi években soha korábban nem tapasztalt mértékben növekedett meg Európa külső határai mentén az Európai Unióba belépni kívánó migránsok és menekültek száma. A külső határral rendelkező országok kizárólagos felelősséggel tartoznak e határok ellenőrzésért. A Frontex azonban kiemelt technikai támogatást nyújthat azoknak az országoknak, amelyekre súlyos migrációs nyomás nehezedik. Ezt kiegészítő műszaki eszközök (például légi járművek és hajók) és különlegesen képzett határigazgatási szakemberek helyszínre történő küldésének összehangolása révén valósítja meg. A Frontex műveleteket koordinál a tengeren (például Görögországban, Olaszországban és Spanyolországban) és a külső szárazföldi határok mentén, többek között Bulgáriában, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában. Ezenfelül az ügynökség számos európai repülőtéren is jelen van.

A fentiek alapján is látjuk, hogy a Frontex feladatrendszere és a CELBET korábban felsorolt munkacsoportjai között jelentős átfedés mutatkozik, amely egyértelmű jele annak, hogy a határok ellenőrzésében részt vevő különböző fő-kuszú szervezetek nagyon hasonló együttműködési kihívásokkal szembesülnek az európai uniós térben.

A szerzők véleménye szerint ezek közül a Frontex képzése (Kiss, 2010b; 2012a; 2012b; 2018) az, amely a legnagyobb hatással lehet a CELBET fejlesztésére és képzési feladatrendszerének egy új közös uniós vámhatóságba integrálására. Megítélésünk szerint nagyon fontos feladat az, hogy a létrejövő uniós vámhatóság a Frontexéhez hasonló közös képzési normákat, standardokat dolgozzon ki az egyes tagállami vámhatóságok számára abból a célból, hogy harmonizálják

a vámügyi képzést az Európai Unió egészében. A harmonizáció azt a célt szolgálja, hogy az unió minden vámhatárán egyforma legyen a vámeljáráások és vámellenőrzések módszertana. A közös képzés lehetővé tenné azt is, hogy az európai uniós vámigazgatások az egységes eljárási szabályok mentén, egységes gyakorlatot követve lépjenek fel, elkerülve azt, hogy egyes gazdálkodói körök a leggyengébb pontokat keressék a vámunió területén.

A másik elem, amely nagy hatással lehet az új európai uniós közös vámhatóságra, az a Frontex kockázatelemzése. Az Európai Bizottság 2018-ban elindított egy projektet, amely a politikai döntéshozókat hivatott segíteni annak biztosításában, hogy az uniós vámhatóságok hosszú távon hatékonyak maradjanak. „*A vám jövője az Unióban – 2040*” elnevezésű innovatív előre tekintő projekt (URL13) (továbbiakban: Foresight tanulmány) e témakörben javasolja az EU egységes kockázatkezelési hatóságának létrehozását. A vámreformcsomag egyértelművé teszi, hogy ez a kompetencia, mint a helyi és tagállami tevékenységeket kiegészítő európai szintű kockázatelemzés a létrejövő új hatóság egyik fő feladata lesz. Ez azért lenne fontos, mert nemcsak a Frontexnek az összes tevékenysége alapul kockázatelemzésen, hanem az új közös vámügynökség tevékenységeinek is azon kell alapulnia. A kockázatkezelési együttműködés azt a célt szolgálja, hogy javítsa az adatok és az adatelemzés vámügyi célú elérhetőségét és felhasználását. Fontos, hogy a vámhatóságok könnyebben tudják azonosítani az Európai Unió külső határainak gyenge pontjait, és megfelelően tudják kezelni a kockázatot jelentő szállítmányokat.

A CELBET intézményesülésének jövőbeni lehetséges hatásai

A közös vámügynökség vagy fúziós központ létrehozásának ötlete időről időre felmerült a vámunió döntéshozóiban és a tagállamok vámvezetőiben is (Bakai, 2014). Ezek a törekvések ezidáig mindig zátonyra futottak, egy esetben sem sikerült a meglévő és bemutatott struktúrákon túl új szervezeti keretet létrehozni a vámunió koordinációs igényeinek kielégítésére.

A fentiekben említett Foresight tanulmányban egy olyan jövőbeni uniós vámunió képe rajzolódott ki, ahol a vámhatóságok teljes mértékben integrált módon járnak el az alábbiak érdekében:

- a társadalom, a környezet és az uniós gazdaság védelme a jogszerű kereskedelem könnyítése és az ellátási láncok intelligens, kockázatalapú felügyelete révén;

- proaktív fellépés, az érdekelt felekkel való zökkenőmentes együttműködés, az innováció és a fenntarthatóság iránti elkötelezettség, hogy az EU vám-szervei világszerte referenciaként szolgáljanak a vámhatóságok számára;
- egységes fellépés a vámunióban.

Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, a résztvevők elengedhetetlennek ítélték az adatbányászat fokozását és az adatforrások jobb felhasználását; a vámhatósági és más határellenőrzési informatikai rendszerek közötti jobb interoperabilitást; a vámunió hatékonyabb irányítását; a vámtisztviselők képzési rendszerének egységesítését és modernizálását; valamint az EU és a harmadik országok közötti jobb multilaterális és bilaterális együttműködést.

A Vámunió 50. évfordulója alkalmából 2018 nyarán az EU pénzügyi, illetve gazdasági miniszterei aláírták az „*Európai Unió Vámhatóságainak Kartáját*” (URL14), jelezvén politikai állásfoglalásukat a jövő mellett, hangsúlyozva az egységes fellépés és a modernizáció szükségességét.

A Vámpolitikai Csoport (The Commission Customs Policy Expert Group – Customs Policy Group)⁷ ülésén kapott mandátum alapján ezzel a célkitűzéssel jött létre 2019-ben az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja⁸ koordinálása mellett a Foresight munkacsoport, amelynek tevékenységében az Európai Bizottság, a tagállamok, a gazdálkodói szféra és a nemzetközi szervezetek is részt vettek.

A Foresight – a 2040-ig történő előre tekintés – témája ezt követően szinte minden vámvezetői fórumon napirendre került, majd ez lett a fókusz a Helsinkiben, 2019 októberében megrendezett magas szintű szemináriumon is, melynek következtetései szerint 2040-ben már nem csak „*egyként viselkedünk, hanem egyek leszünk*” (URL15), miután a vámhatóságok harmonizálták nemzeti intézkedéseiket, továbbá az oktatást, és megállapodtak az új irányítási szervezet tekintetében. Ez egy EU szintű közös vámhatóság felállítását vetítette előre. Azt is megállapítja a dokumentum, hogy a meglévő szakértői csoportok mindegyike, így a CELBET is, a részt vevő országok fokozott aktivitását és elkötelezettségét mutatja, konkrét eredményeket és hozzáadott értéket hoz létre. A munka- és szakértői csoportok olyan munkamódszereket is kidolgoznak, amelyek az egész EU számára előnyösek.

7 Az Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság (DG TAXUD) által működtetett vámvezetői munkacsoport. Létrehozta: Commission Decision of 7 June 2018, formalising the Commission Customs Policy expert group (2018/C 201/04).

8 A Közös Kutatóközpont az Európai Bizottság tudományos szolgálata. Az uniós szakpolitikai döntéshozatal kutatási eredményeken alapuló, független tudományos tanácsadással segíti.

Az Európai Bizottság a vámuniós reformjához kapcsolódó csomagot 2023. május 17-én mutatta be ([URL16](#)). A reformcsomag reflektál az elmúlt időszak kihívásaira, a pandémiás helyzetre, az e-kereskedelem dinamikus fejlődésére, az orosz–ukrán háborúra és a gazdasági válságokra is. A reformcsomag szól az Európai Unió vámhatóságának létrehozásáról is ([URL17](#)). Ezen új ügynökségi jogállású szervezet a TAXUD (Taxation and Customs Union) és a tagállami vámvezetőkől álló felügyelőbizottság irányítása alatt egyrészt működteti majd az adatközpontot, másrészt EU szintű kockázatelemzéssel segíti a tagállami ellenőrzéseket, harmadrészt pedig átveszi és továbbfejleszti a CELBET által végzett együttműködési formákat és fórumokat. Ebben a formában a CELBET 2016 óta létrehozott értékei – előre láthatóan – nem vesznek majd el, hanem hasznosulni tudnak a más vámegyüttműködési területeken is. A TAXUD tervei szerint az Európai Unió vámhatósága a következő többéves pénzügyi keret indulásával 2028-ban jön majd létre.

Bár a Bizottság konkrét terveit és szövegszerű jogszabályalkotási és módosítási javaslatait már ismerjük, ez mégsem jelenti azt, hogy a reform megvalósulásának tartalma egyértelmű lenne. A 2023 júliusában munkáját megkezdő spanyol–belga–magyar triónak jut az a feladat, hogy a Vámunió Tanácsi Munkacsoportban (ideértve a parlamenttel való egyeztetéseket is) a jogalkotási folyamatot végig vigye, a tagállamok álláspontjait közelítse és konszenzust találjon.

A CELBET tevékenységeinek, eredményeinek és jó gyakorlatainak továbbvitele az Európai Unió vámhatósága tevékenységei közé kiemelt célja nemcsak a magyar vámigazgatásnak és a CELBET tagállamoknak, de az Európai Bizottságnak is. Az elmúlt években ugyanis a CELBET szervezetének és hálózatának fejlődésével párhuzamosan a TAXUD által a Customs programban működtetett számos olyan projektcsoporthoz szűnt meg, amelyek tevékenysége részben vagy egészben érintette a CELBET működését. Ilyen volt például a Land Frontier Contact Group (LFCG), amely nemcsak a keleti határok szakértőit tömörítette, hanem minden szárazföldi külső határral rendelkező tagállamot, de ide sorolhatók továbbá a RALFH, ICARUS és ODYSSUD kapcsolattartó csoportok is ([URL18](#)). Az EU vámhatóságának megalakulásáig, annak egyfajta előkészítéseként, a CELBET új együttműködési területeket is fel kíván venni a munka-programjába, így a CELBET+ már számol a légi és tengeri kikötőkkel is, azok számára is munkacsoportok és hálózatok kialakítását tervezi, amely – figyelemmel a fentiekben már említett munkacsoportok megszüntetésével – hiánypótló kezdeményezés. Előfordulhat az is, hogy a CELBET mellett a tengeri és légi határok együttműködésének fejlesztésére, problémáik kezelésére egy új szakértői csoport jön majd létre más tagállamok részvételével.

Összegzés

Az Európai Bizottság 2020. évi munkaprogramja ([URL19](#)) alapján azt láthatuk, hogy az Európai Bizottság elfogadta a vámunióról szóló cselekvési tervet az alábbi három pillérre összpontosítva:

- a határok védelmének biztosítása,
- a vámszabályok betartásának előmozdítása,
- és a vámunió irányításának javítása.

A magyar vámigazgatás és a szakpolitika egyetértett a vámunió következő szintre emelésének szükségességével, azonban továbbra is azon az állásponton volt, hogy be kell azonosítani a konkrét célokat, és alapos vizsgálatot igényel, hogy azok milyen módon hajthatók végre a legjobban, különös tekintettel arra, hogy az egyes megoldások milyen előnyökkel és hátrányokkal járnak. A javaslatok egy közös vámügynökség felállítása irányába tett első lépésének is tekinthetőek, amelyhez az idő előrehaladtával egyre több feladat és hatáskör csatlakozna annak érdekében, hogy 2040-re akár egy egységes uniós vámhatóság is létrejöhessen.

A CELBET együttműködés egyértelműen az intézményesülés irányába halad a 2028-ban kezdődő új, többéves pénzügyi keretben már állandó struktúráként számolnak ezzel a kezdeményezéssel ([URL7](#)). Ez előre láthatólag az új európai uniós vámhatóság keretei között valósul majd meg.

A NAV véleménye szerint a közös vámügynökség felállítása alkalmas lehet arra, hogy az Európai Unió tagállamainak vámhatóságai egységes eljárási szabályok mentén, egységes gyakorlatot követve lépjenek fel, elkerülve azt, hogy egyes gazdálkodói körök a leggyengébb pontokat keressék a vámunió területén. Egy uniós vámhatóság létrehozása emellett hosszú távon megoldást jelenthet a tagállami humánerőforrás- és anyagi erőforrás-hiánnyal küzdő vámhatóságok számára is, mely azonban csak a hatáskörök és finanszírozás részleteinek ismeretében jelenthető ki kellő megalapozottsággal.

Az Európai Bizottság törekvései ugyanakkor a nemzeti szuverenitást is érintik, tekintettel arra, hogy egy egységes európai uniós vámhatóság felállítása esetén a nemzeti vámhatóság feladat- és hatáskörei jelentősen szűkülhetnek vagy teljesen megszűnhetnek. Tekintettel arra, hogy a vámhatóság elsődleges feladatai közé nem csupán a vámok és a behozatalhoz, illetve kivitelhez kapcsolódó egyéb közterhek beszedése tartozik, hanem az országba beérkező áruk közbiztonsági, nemzetbiztonsági vagy akár élelmiszerbiztonsági szempontú ellenőrzése is (UVK 3. cikk), ezért e hatáskörök részben vagy egészben történő elvesztése túlmutat a vámigazgatási hatáskörök gyakorlásával kapcsolatos kérdéseken. Emellett az uniós vámhatóság felállítása esetén elveszne annak

a lehetősége, hogy a tagállamok saját gazdasági és társadalmi viszonyaiknak megfelelő eljárási szabályokat és szankciórendszert állítsanak fel (Bakai, 2022).

A létrehozandó európai uniós vámügynökség, vámhatóság vonatkozásában nehéz pontos előrejelzéseket adni. Bár a TAXUD vámreform csomagjából már pontosan látható, hogy az Európai Bizottság milyen hatásköröket kíván a létrejövő új ügynökséghez telepíteni. A jogalkotási folyamat során azonban jelentős változásokon mehet keresztül a javaslat, hiszen a tagállamoknak a tanácsi munkacsoportokban, a COREPER-ben⁹ és azt követően az Európai Unió Tanácsa ECOFIN¹⁰ formációjának ülésein is lehetőségük lesz érdekeik képviselésére és érvényesítésére, szuverenitásukat vélt vagy valós módon csorbító javaslatok elvetésére. A reformcsomagban azonban a CELBET-ben kialakított „soft” együttműködési formáknál lényegesen kötöttebb javaslatok is napvilágot láttak, amelyekkel kapcsolatban a tagállamok részéről jelentősebb ellenállás prognosztizálható. Megítélésünk szerint mind az adatközpont, mind az EU szintű kockázatelemzés és ellenőrzési kijáráslások olyan eszközök, amelyekkel kapcsolatban jelentős vita várható a tanácsi és parlamenti döntéshozatal során is. Ez – látszólag – támogatja a CELBET eredményeinek továbbvitelét a létrejövő új ügynökség szervezetébe, ha és amennyiben az EU vámhatóságának létrehozását a tagállami szuverenitás megőrzése el nem lehetetleníti.

Felhasznált irodalom

- Bakai K. P. (2014). A vámunió irányításának reformja – az Európai Unió egyik legégetőbb kérdése. *Magyar Rendészet*, 14(6), 119–130.
- Bakai K. P. (2022). *Az európai uniós és viseigrádi vámegyüttműködés helyzete és fejlesztésének lehetőségei*. PhD értekezés. Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola.
- Boda J. (2007). A CEPOL szerepe a nemzetközi rendőri együttműködésben, különös tekintettel a rendészeti oktatásban és gyakorlatban hasznosítható ismeretekre. *Határrendészeti Tanulmányok*, 4(2ksz.), 161–179.
- Csaba Z., Dézsi Zs. & Szabó A. (2020). Kompetenciaalapú vámügyi felsőoktatás az EU tagállamokban. In Csaba Z. & Szabó A. (Szerk.), *Közös kihívások – egykor és most* (pp. 35–52). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. <https://doi.org.10.37372/mrtvpt.2020.1.2>

9 Európai Unió Tanácsának Állandó Képviselek Bizottsága.

10 Az Európai Unió Tanácsának gazdasági és pénzügyi formációja. A Gazdasági és Pénzügyi Tanács három fő területen – a gazdaságpolitika, az adózási kérdések és a pénzügyi szolgáltatások szabályozása terén – felelős az Európai Unió politikájáért.

- Hausemer, P., Bosch Chen, I., Patroclou, N., Ibañez Marsilla, S., Lux, M. & Van Giel, M. (2022). *A Comparative Analysis of Member States' Customs Authorisation Procedures for the Entry of Products into the European Union*. European Parliament. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734002/IPOL_STU\(2022\)734002_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/734002/IPOL_STU(2022)734002_EN.pdf)
- European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union. (2023). *The EU Customs Competency Framework: reference training programmes for risk management domain*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2778/603856>
- Kiss L. (2010a). A mid-level képzés létrejötte, első szakaszának bemutatása és értékelése, továbbfejlesztésének lehetséges irányai. *Rendvédelmi Füzetek*, 11(4), 28–38. Rendőrtiszti Főiskola.
- Kiss L. (2010b). A Frontex mid-level képzésének lehetséges helye és szerepe a határrendészeti képzésben a Stockholmi Program megjelenését követően. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című tudományos konferenciáról* (pp. 351–359). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.
- Kiss L. (2012a). A Frontex oktatási és képzési tevékenységének várható hatása a nemzeti határrendészeti oktatásra és képzésre. In Hautzinger Z. & Verhóczy J. (Szerk.), *Sodorvonalon: Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére* (pp. 119–135). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Kiss, L. (2012b). First steps towards the harmonized European border guard training and education. *AARMS*, 11(1), 51–59.
- Kiss L. (2015). *A határrendészeti képzés fejlődési vonalai a schengeni térségben*. Doktori (PhD) értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola. <https://doi.org/10.17625/NKE.2015.016>
- Kiss L. (2018). Az Integrált határigazgatási rendszer kihívásai az új FRONTEX rendelet alapján. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *A XXI. század biztonsági kihívásai* (pp. 283–288). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.
- Stauber, P. & Schröder, D. (2022). CEPOL's External Action: Evolution and Outlook. *Belügyi Szemle*, 70(1ks), 138–147. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2022.1.8>
- Szabó A. & Hájer T. (2021). A vámfelsőoktatás uniós elismerési eljárásának elemei. In Csaba Z. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tehetség, szorgalom, hivatás* (pp. 153–179). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. <https://doi.org/10.37372/mrtvtpt.2021.1.11>
- Szabó A. & Takács D. (2019). Magyarország és Kína kereskedelmi kapcsolatai és a bevételi hatóságot érintő kihívások. In Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp. 218–241). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. <https://doi.org/10.37372/mrtvtpt.2019.1.14>
- Szabó A. (2012). Változások és új irányok az Európai Rendőradadémia jövőjében. In Hautzinger Z. & Verhóczy J. (Szerk.), *Sodorvonalon: Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére* (pp. 273–286). Magyar Rendészettudományi Társaság.

- Szabó, A. (2015). Training opportunities in law enforcement (CEPOL, MEPA, FRONTEX). In Zsámbokiné Ficskovszky Á. & Szabó A. (Szerk.), *Az adó- és vám Szolgáltatások aktuális kihívásai* (pp. 177–196). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- Szabó A. (2016). Világméretű hálózat a vámszakmai felsőoktatás területén. In Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Válogatott tanulmányok a Vám- és Pénzügyőri Tanszék fennállásának 25. évfordulója alkalmából* (pp. 122–134). Vám- és Pénzügyőri Tanszék.
- Szabó A. (2017). Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban – különös tekintettel a pénzügyőrtisztképzésre. *Magyar Rendészet*, 16(4), 91–105.
- Szabó A. (2018). A pénzügyőri képzésektől az adóigazgatási szakirányig. *Belügyi Szemle*, 66(11), 71–80. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.11.7>
- Szabó, A., Bakai, K. P. & Takács, D. (2021). Hungary and China: Challenges and Risks Facing the Tax and Customs Authority. *Customs Scientific Journal*, 21(1), 65–76. <https://doi.org/10.32836/2308-6971/2021.1.9>
- Țical, G. & Grăjdeanu, L. (2020). Railway between China and EU – challenges for Transport Police. *Acta Universitatis George Bacovia*, 9(1), 151–182. https://www.ugb.ro/Juridica/Issue-17ROEN/5_Calea_ferata_China-UE.Provocari_pentru_Politia_TF.Lucian_Grajdeanu.EN.pdf

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: 2014–2020 Customs programme. https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-funding-customs-and-tax/customs-2020_en
- URL2: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee Developing the EU Customs Union and Its Governance. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52016DC0813>
- URL3: CELBET Teams. <https://www.celbet.eu/expert-teams/>
- URL4: CELBET. <https://www.celbet.eu/wp-content/uploads/2018/11/CELBET-FULL.jpg>
- URL5: International trade in goods by mode of transport. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods_by_mode_of_transport
- URL6: A Comparative Analysis of Member States' Customs Authorisation Procedures for the Entry of Products into the European Union. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2022\)734002](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2022)734002)
- URL7: EU Customs Reform. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/eu-customs-reform_en
- URL8: CEPOL. <https://www.cepola.europa.eu/hu>
- URL9: Stockholm Programme 1.2.6. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:115:0001:0038:en:PDF>
- URL10: Einführung. <https://www.mepa.net/deutsch/mepa/Seiten/einfuehrung.aspx/>
- URL11: Közös Nyilatkozat. <https://www.nokitc.hu/nok/pdf2/KERA/1.pdf>
- URL12: KERA. <https://www.nokitc.hu/19/ker/>

URL13: *The future of customs in the EU 2040: a foresight project for EU policy*. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/29195>

URL14: *Charter*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/charter_en

URL15: *Customs 2020 Programme Progress Report 2019*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-01/customs_programme_progress_report_2019.pdf.pdf

URL16: *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee Customs reform: Taking the Customs Union to the next level COM/2023/257 final*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0257&qid=1684913179617>

URL17: *Összefoglaló a vámreformról (EU Customs Reform Factsheet)*. <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-05/Customs%20Reform%20Factsheet.pdf>

URL18: *European Land Frontier, Ports and Airports contact groups*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-controls/port-airport-and-landfrontier-contact-groups_en

URL19: *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Commission Work Programme 2020*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0037>

Alkalmazott jogszabály

UVK – Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete (2013. október 9.) az Uniós Vámkódex létrehozásáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Bakai K. P., Dézsi Zs. & Szabó A. (2024). Vámszakemberek közös képzése az Európai Unióban. *Belügyi Szemle*, 72(1), 55–74. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2024.1.4>